

Rechtbank Den Haag

Datum zitting: 31 mei 2023

Rolnummer: C/09/637977 / HA ZA 22-941

ANTWOORDAKTE MET BETREKKING TOT ART. 1018C LID 5 RV TEVENS HOUDENDE EISWIJZIGING

inzake:

Stichting Sinti, Roma en Reizigers, een stichting gevestigd en kantoorhoudend te Den Haag ("**Stichting**")

eiser

advocaten: mrs. T. Hendriks en R.G. Bloemberg¹

tegen:

Gemeente Den Haag, een publiekrechtelijke rechtspersoon zetelend en kantoorhoudend te Den Haag ("**Gemeente**")

gedaagde

advocaten: mrs. G.A. van der Veen en P. Haas

¹ Mrs. Hendriks en Bloemberg van Houthoff Coöperatief U.A treden in deze zaak op als advocaat van de Stichting en correspondentie verloopt hen. De zaak wordt mede ondersteund door PILP-NJCM, gevestigd te Amsterdam aan de Nieuwe Achtergracht 164, waarvan mrs. J. Klaas en M.B. Hendrickx als advocaat optreden.

1. Inleiding

- 1.1. Met deze akte reageert de Stichting op de conclusie van antwoord van de Gemeente van 19 april 2023 met betrekking tot de onderwerpen van artikel 1018c lid 5 Rv ("**Beperkte Conclusie**"), na daartoe door de rechtbank op de rol van 1 mei 2023 in de gelegenheid te zijn gesteld.
- 1.2. Deze collectieve actie draait om de bescherming van de cultuur van woonwagenebewoners. Deze mensen zijn vanwege hun cultuur in de geschiedenis structureel gemarginaliseerd, gediscrimineerd en vervolgd.² Door geen enkele concrete stap te zetten om het aantal woonwagenestandplaatsen in haar grondgebied uit te breiden, draagt de Gemeente nog steeds bij aan het uitsterven van die cultuur. Dat is om de in de dagvaarding genoemde redenen discriminatoir, in strijd met artikel 8 EVRM en (dus) onrechtmatig.
- 1.3. De Stichting komt in deze collectieve actie op voor het algemeen belang van de naleving van mensenrechten van woonwagenebewoners. De Stichting komt ook op voor het collectieve belang van woonwagenebewoners in Den Haag. De vorderingen in deze collectieve actie zijn erop gericht om het recht van woonwagenebewoners in Den Haag om gezamenlijk hun cultuur te kunnen uitoefenen door in woonwagens te kunnen wonen, veilig te stellen.³ Zij zijn erop gericht dat de discriminatie van woonwagenebewoners stopt. Dat is, getuige de opstelling van de Gemeente tot dusver, ook noodzakelijk. Uit haar Beperkte Conclusie blijkt dat de Gemeente allesbehalve begaan is met de (mensen)rechten van woonwagenebewoners. De Gemeente heeft tot op heden ook nog steeds geen concrete actie ondernomen. Op 11 mei 2023 berichtte een juridisch beleidsmedewerker Wonen van de Gemeente de Stichting als volgt over het huidige beleid van de Gemeente:

"Er zijn nog geen concrete vastgestelde plannen om hier uitvoering aan te geven."
- 1.4. De Stichting tracht een einde te maken aan de inbreuk op de mensenrechten van woonwagenebewoners. Het gaat daarmee om een 'klassieke' ideële collectieve actie, zonder financieel belang, zoals het Nederlandse recht die al decennia kent en die onder het WAMCA-regime onverminderd mogelijk blijft. De Stichting vordert geen schadevergoeding en deze collectieve actie is ook geen voorschot daarop. Anders dan de Gemeente uitgebreid betoogt, hoeft dus niet

² Productie 1, Beleidskader gemeentelijk woonwagene- en standplaatsenbeleid, p. 9.

³ Dagvaarding, § 1.1-1.2 en 1.10.

aan de strikte ontvankelijkheidsvereisten voor collectieve acties gericht op schadevergoeding te worden voldaan.

- 1.5. Hoewel uit de dagvaarding al genoegzaam blijkt waar het de Stichting om te doen is, zal de Stichting in deze akte haar achterban nader omschrijven en concretiseren, zodat volstrekt duidelijk is welke belangen zij met deze procedure nastreeft. Door met deze akte ook haar eis te wijzigen, benadrukt de Stichting het ideële karakter van deze procedure. In het bijzonder zal de Stichting geen dwangsom meer vorderen, mede in het vertrouwen dat de Gemeente als overheid een veroordelend vonnis zonder meer zal naleven en voortvarend zal nakomen.
- 1.6. De Stichting zet hierna uiteen dat de Gemeente met haar ontvankelijkheidsverweren, voor zover die al enige grond hadden, vergeefs probeert obstakels op te werpen en zich ten onrechte tracht te onttrekken aan haar mensenrechtelijke verplichtingen. De Stichting zal allereerst (nader) ingaan op de achterban waarvoor zij in deze procedure opkomt (§ 2). In § 3 formuleert de Stichting haar eiswijziging. Vervolgens zet zij uiteen dat de WAMCA op de voorliggende vorderingen van toepassing is (§ 4) en dat zij aan de voorwaarden voldoet voor het toepassen van het lichte ontvankelijkheidsregime (§ 5). Tot slot licht de Stichting toe dat zij voldoende representatief is (§ 6) en haar vorderingen voldoende gelijksoortig zijn (§ 7).

2. Nauw omschreven groep: woonwagenbewoners

- 2.1. Woonwagenbewoners hebben een erkende, gemeenschappelijke cultuur die bescherming van de overheid verdient.⁴ Tot woonwagenbewoners worden gerekend Roma, Sinti en zogenaamde Reizigers.⁵ Zij hebben gemeen dat zij zich wat huisvesting betreft van generatie op generatie beschouwen als een aparte groep, waarbij hun gemeenschappelijke cultuur zich met name uit in de wijze waarop zij wonen. De term 'woonwagenbewoner' is daarmee een aanduiding voor het behoren tot een gemeenschap waarvoor het leven in een woonwagen onderdeel is van de culturele identiteit.
- 2.2. Hoewel een culturele identiteit geen exacte wetenschap is, heeft ook het College voor de Rechten van de Mens op treffende wijze bepaald wie als

⁴ Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, p. 3 en p. 9 (productie 1).

⁵ Nationale Ombudsman, 'Woonwagenbewoner zoekt standplaats – Een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de overheid voor woonwagenbewoners', 17 mei 2017, p. 7 (**productie 13**). Zie ook Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, p. 9 (productie 1).

woonwagenebewoner kwalificeert, namelijk: "*Woonwagenebewoners die zich van generatie op generatie als zodanig manifesteren en die zich beschouwen als een bevolkingsgroep met een van andere bevolkingsgroepen te onderscheiden cultuur*".⁶

- 2.3. De Gemeente verwijst naar de hierboven genoemde definitie van het College voor de Rechten van de Mens in een poging om (een deel van) haar argumenten omtrent het ontbreken van gelijksoortigheid kracht bij te zetten.⁷ Daarmee negeert zij dat voornoemde definitie ook in de in opdracht van de Gemeente uitgevoerde "inventarisatie woonbehoefte woonwagenestandplaatsen" van Be Flex (productie 4 van de Stichting) is gehanteerd bij het vaststellen van de relevante doelgroep (oftewel: de woonwagenebewoners). Die vaststelling geschiedde in combinatie met het zogenaamde "afstammingsbeginsel":

"Onder genoemde definitie rekent het College [in bovengenoemde definitie van woonwagenebewoners; toevoeging advocaat] zowel woonwagenebewoners die afstammen van Roma en Sinti, als afstammelingen van klassieke 'reizigers'. De groep 'kermisexploitanten' komt weer voort uit de groep 'reizigers'. De gemeente kan alsdan bij de peiling van de woonbehoefte van de beoogd standplaatszoekende volstaan met het vaststellen van het woonadres van betrokkene, zijn ouders en/of grootouders. Is of was dit een woonwagenlocatie?"⁸

- 2.4. Het afstammingsbeginsel bestaat al langer en was opgenomen in de toenmalige Woonwagenwet. Het beginsel diende ertoe om uitbreiding van het aantal standplaatsen tegen te gaan. Wie in een woonwagen wilde wonen, kreeg alleen een standplaats als hij of zij afstamde van oude woonwagenebewoners.⁹ Hoewel de Woonwagenwet niet langer bestaat en gemeenten de ruimte kregen hun woonwagenbeleid zelfstandig in te vullen, zijn bepaalde gemeenten – maar niet de Gemeente – dit beginsel blijven respecteren.
- 2.5. De Nationale Ombudsman heeft in een onderzoek uit 2017 de overheid (centraal en decentraal) geadviseerd zich te gedragen als een betrouwbare overheid die mensenrechtenverdragen naleeft, door een woonwagenbeleid te hanteren dat

⁶ CRM 8 december 2022, oordeelnummer 2022-149, par. 4.4.

⁷ Beperkte Conclusie, § 52.

⁸ Onderzoek Be Flex, p. 12 (productie 4).

⁹ Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, p. 10 (productie 1); Nationale Ombudsman, 'Woonwagenebewoner zoekt standplaats – Een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de overheid voor woonwagenebewoners', 17 mei 2017, p. 17 (productie 13)

recht doet aan de culturele identiteit van woonwagenbewoners.¹⁰ Als onderdeel van dat beleid stelt de Nationale Ombudsman een herintroductie van het afstemmingsbeginsel voor:

"Uit het onderzoek werd in ieder geval duidelijk, mede dankzij signalen uit het meldpunt, dat het respecteren van het afstammingsbeginsel cruciaal blijft om voldoende standplaatsen te behouden voor woonwagenbewoners. [...] De toewijzing van standplaatsen aan niet woonwagenbewoners doet in deze context dan ook afbreuk aan de bescherming van de culturele identiteit van woonwagenbewoners".¹¹

- 2.6. Tegen deze achtergrond kan het afstammingsbeginsel voor deze procedure ook als uitgangspunt dienen om op een betrouwbare en objectieve wijze de achterban van de Stichting (nader) te omschrijven c.q. te concretiseren.
- 2.7. Dat resulteert in de volgende definitie van "**Woonwagenbewoner**": *Personen die in Nederland op een woonwagenlocatie wonen, of daar niet meer wonen maar wel de wens hebben om naar een woonwagenlocatie terug te keren en/of personen waarvan hun ouders en/of grootouders op een woonwagenlocatie wonen of hebben gewoond.* De Stichting komt op voor de belangen van Woonwagenbewoners in het algemeen, en onderscheidt voor deze procedure (ook) de volgende Nauw Omschreven Groepen:
- (i) Woonwagenbewoners die thans in een woonwagen wonen in de gemeente Den Haag ("**Woonwagenbewoners A**").
 - (ii) Woonwagenbewoners die thans niet (meer) in een woonwagen in de gemeente Den Haag wonen, maar dat (opnieuw) willen ("**Woonwagenbewoners B**").
 - (iii) Woonwagenbewoners die niet (meer) in een woonwagen wonen in de gemeente Den Haag, maar dat (opnieuw) willen en op de wachtlijst van de gemeente Den Haag staan ("**Woonwagenbewoners C**").
- 2.8. De Stichting komt dus ook op voor personen die niet (meer) in een woonwagen wonen of hebben gewoond, nu zij gelet op hun afstamming ook als Woonwagenbewoner kwalificeren.¹² De verhuizing naar een stenen woning

¹⁰ Nationale Ombudsman, 'Woonwagenbewoner zoekt standplaats – Een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de overheid voor woonwagenbewoners', 17 mei 2017, p. 41 (productie 13).

¹¹ Nationale Ombudsman, 'Woonwagenbewoner zoekt standplaats – Een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de overheid voor woonwagenbewoners', 17 mei 2017, p. 42 (productie 13).

¹² Dagvaarding, § 2.5. Nationale Ombudsman, 'Woonwagenbewoner zoekt standplaats – Een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de overheid voor woonwagenbewoners', 17 mei 2017, p. 7-8 (productie 13).

maakt niet dat een persoon zijn cultuur of culturele identiteit opgeeft of die ineens 'verliest'. De Gemeente slaat, in een poging de ontvankelijkheid te bestrijden, met het begrip 'voormalige woonwagenbewoners' de plank dan ook volledig mis. Zij bagatelliseert en miskent daarmee de culturele identiteit van Woonwagenbewoners en het probleem dat er veel Woonwagenbewoners zijn die ten onrechte geen (reëel uitzicht op een) woonwagenstandplaats hebben.

3. Eiswaiziging

- 3.1. De Stichting wijzigt haar eis op zodanige wijze dat die naadloos aansluit bij de hierboven beschreven Nauw Omschreven Groepen en bij de ideële belangen die zij nastreeft. Materieel is de insteek van deze procedure niet gewijzigd: de Stichting vraagt de rechtbank vast te stellen dat het beleid van de Gemeente, althans de passiviteit in de uitvoering daarvan onrechtmatig is en de Gemeente op te dragen daar iets aan te doen.
- 3.2. Het gewijzigde petitum luidt als volgt:
 - I. Voor recht te verklaren dat de gemeente door haar woonwagenbeleid niet aan te passen en/althans door niet feitelijk over te gaan tot het realiseren c.q. uitbreiden van het aantal woonwagenstandplaatsen, in strijd handelt met het discriminatieverbod en/althans artikel 8 EVRM;
 - II. Voor recht te verklaren dat de gemeente door haar (uitsterf)beleid niet aan te passen en/althans door niet feitelijk over te gaan tot het realiseren c.q. uitbreiden van het aantal woonwagenstandplaatsen, onrechtmatig handelt jegens alle Woonwagenbewoners, althans jegens Woonwagenbewoners A en/althans jegens Woonwagenbewoners B en/althans jegens Woonwagenbewoners C;
 - III. De Gemeente te gebieden om met onmiddellijke ingang te stoppen met het voeren van een woonwagenbeleid dat in strijd is met het discriminatieverbod en/althans artikel 8 EVRM en/althans onrechtmatig is;
 - IV. De Gemeente te gebieden om met onmiddellijke ingang, dan wel binnen een termijn die uw rechtbank in goede justitie zal vermenen te behoren, een beleid te hanteren dat erop gericht is om te voorzien in voldoende woonwagenstandplaatsen voor Woonwagenbewoners B en/althans Woonwagenbewoners C;
 - V. De Gemeente te gebieden om binnen een termijn van één jaar, dan wel een termijn die uw rechtbank in goede justitie zal vermenen te bepalen,

woonwagenstandplaatsen te realiseren en aan te bieden aan Woonwagengebewoners C;

- VI. De Gemeente te gebieden om binnen één jaar na het in deze zaak te wijzen eindvonnis, althans een datum die uw rechtbank in goede justitie gerade acht, de gemiddelde wachttijd voor een woonwagenstandplaats te hebben verminderd tot maximaal het niveau van de gemiddelde wachttijd voor een woning in de sociale sector in de gemeente Den Haag;
- VII. Tot betaling van de kosten van dit geding, te vermeerderen met de nakosten ten belope van EUR 157,- zonder betekening, dan wel EUR 239,- in het geval van betekening, een en ander te voldoen binnen veertien dagen na dagtekening van het vonnis, en - voor het geval voldoening van de (na)kosten niet binnen die termijn plaatsvindt - te vermeerderen met de wettelijke rente over de (na)kosten te rekenen vanaf veertien dagen na dagtekening van het vonnis,

een en ander, voor zover de wet het toelaat, uitvoerbaar bij voorraad.

4. WAMCA is van toepassing

- 4.1. Op deze procedure is de WAMCA van toepassing. De Gemeente zet in hoofdstuk III van haar Beperkte Conclusie ten onrechte vraagtekens bij de temporele toepasselijkheid van de WAMCA. De Stichting licht dat hieronder toe.
- 4.2. De WAMCA trad in werking op 1 januari 2020 en is van toepassing op rechtsvorderingen die na die datum zijn ingesteld en betrekking hebben op een gebeurtenis of gebeurtenissen die heeft of hebben plaatsgevonden na 15 november 2016 (artikel 119a Overgangswet nieuw BW). Wanneer sprake is van een *reeks van gebeurtenissen* die zowel vóór als na 15 november 2016 plaatsvonden, dan is het recht van toepassing zoals dat geldt op het moment dat de laatste gebeurtenis waarop de vordering betrekking heeft, heeft plaatsgevonden.¹³

¹³ Zie het amendement Van Gent c.s., *Kamerstukken II 2018/19*, 34608, nr. 13, p. 2: "*Daarom regelt dit amendement dat een rechtsvordering op grond van het nieuwe recht slechts mogelijk is als de schadeveroorzakende gebeurtenis heeft plaatsgevonden op of na 15 november 2016. Dat is de datum dat het wetsvoorstel naar de Kamer is gestuurd en de partijen dus in theorie kunnen weten dat de nieuwe wet eraan komt. Als iemand een massaschadeprocedure wil beginnen wegens een gebeurtenis die vóór 15 november 2016 heeft plaatsgevonden, kan dat op basis van de wet zoals die toen gold. Bij een procedure wegens een gebeurtenis die op of ná die datum heeft plaatsgevonden geldt de wet zoals die na inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel zal komen te gelden. In het theoretische geval dat sprake is van een reeks van gebeurtenissen die zowel vóór als*

- 4.3. De dagvaarding van de Stichting dateert van 8 november 2022, dus na de inwerkingtreding van de WAMCA. De Stichting vraagt de rechtbank bovendien te oordelen over het *huidige* onrechtmatige handelen (of eigenlijk: nalaten) van de Gemeente. Deze collectieve actie ziet niet op de intrekking van de woonwagenwet in 1999 of op de afname van woonwagenstandplaatsen tussen 2000 en 2010, maar op het in stand houden van de huidige onrechtmatige situatie.
- 4.4. Het handelen (of nalaten) van de Gemeente vindt voor alle Woonwagenbewoners (en de Nauw Omschreven Groepen) op doorlopende basis plaats. Met andere woorden: het gaat hier om een *voortdurende* onrechtmatige toestand die na 15 november 2016 is blijven voortduren en zal blijven voortduren totdat de Gemeente haar beleid aanpast en/althans overgaat tot feitelijke realisatie van woonwagenstandsplaatsen.¹⁴
- 4.5. Voor zover de rechtbank zou oordelen dat van een *voortdurende* onrechtmatige toestand geen sprake is, dan geldt dat sprake is van een *reeks* van gebeurtenissen die thans nog plaatsvindt. Iedere dag dat de Gemeente verzuimt haar woonwagenbeleid aan te passen en/althans feitelijk woonwagenstandsplaatsen te realiseren, kwalificeert immers als een dergelijke gebeurtenis.
- 4.6. De Gemeente tracht twijfel te zaaien over de toepasselijkheid van de WAMCA door in haar Beperkte Conclusie naar gebeurtenissen te verwijzen die vóór 15 november 2016 hebben plaatsgevonden.¹⁵ Gelet op het voorgaande miskent de Gemeente hiermee de feitelijke grondslag van de vorderingen van de Stichting. De 'oudere' gebeurtenissen waar de Gemeente op wijst 'kleuren' het onrechtmatig beleid van de Gemeente 'in' en zijn daarmee relevant voor deze procedure. Deze 'oudere' gebeurtenissen zijn niet een zelfstandige grondslag voor bijvoorbeeld het vorderen van schadevergoeding (wat de Stichting in deze procedure beslist *niet* doet).
- 5. Lichte ontvankelijkheidsregime is van toepassing (art. 3:305a lid 6 BW)**
- 5.1. Op grond van artikel 3:305a lid 6 BW hoeft de rechter in twee gevallen niet te toetsen aan lid 2 onderdelen a-e en lid 5: (i) wanneer de rechtsvordering wordt

na 15 november 2016 plaatsvinden, is het recht van toepassing zoals dat geldt op het moment dat de laatste gebeurtenis waarop de vordering betrekking heeft, heeft plaatsgevonden" (onderstreping advocaat).

¹⁴ Vgl. in het kader van verjaring HR 4 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:677 (TMG/Staat).

¹⁵ Beperkte Conclusie, § 15.

ingesteld met een ideëel doel en een zeer beperkt financieel belang, of (ii) wanneer de aard van de vordering of de personen tot bescherming van wier belangen de rechtsvordering strekt, daartoe aanleiding geeft. In beide gevallen kan de rechtsvordering niet strekken tot schadevergoeding in geld. Ook op dit punt werpt de Gemeente onnodig en zonder grond obstakels op met het kennelijke doel de handhaving van mensenrechten te frustreren. De Stichting licht hieronder toe dat de toepasselijkheid van het lichte ontvankelijkheidsregime van artikel 3:305a lid 6 op deze collectieve actie geen punt van discussie zou mogen zijn.

(i) Ideëel doel en zeer beperkt financieel belang rechtsvorderingen Stichting

- 5.2. De ratio van de uitzondering van lid 6 is dat de wetgever het voeren van zuiver ideële acties niet onnodig moeilijk wil maken:¹⁶

"Lid 6 beoogt om voldoende ruimte te laten voor organisaties die nu een belangrijke rol spelen in het handhaven van collectieve belangen in collectieve acties en die per definitie niet zijn gericht op het verkrijgen van schadevergoeding. Het is niet de bedoeling om het deze organisaties met het wetsvoorstel onnodig moeilijk te maken hun werk voort te zetten. (...)"

- 5.3. De eis dat de rechtsvordering slechts met een zeer beperkt financieel belang mag worden ingesteld, ziet uitsluitend op het financieel belang van de *gedupeerden*.¹⁷ Die eis betekent niet dat de collectieve actie geen grote financiële *gevolgen* mag hebben voor de *gedaagde*. Veel collectieve acties hebben potentieel grote financiële gevolgen voor de gedaagde, maar dat brengt ze niet buiten het bereik van lid 6 van artikel 3:305a BW. De wetsgeschiedenis bevat voorbeelden van collectieve acties die vanwege het ideëel en zeer beperkte financiële belang onder de uitzondering van artikel 3:305a lid 6 vallen:

- I. Zo heeft de wetgever als voorbeeld genoemd de vordering van omwonenden van een fabriek die in strijd met de milieuvergunning lozingen in de rivier uitvoert, tot het stoppen met deze lozingen.¹⁸ Toewijzing van die vordering zou grote financiële gevolgen hebben voor de gedaagde: de fabriek zal moeten stoppen met het lozen van stoffen in de rivier en die op een andere manier moeten afvoeren. Dat kost de fabriek veel geld, maar levert geen financieel belang als bedoeld in lid 6 op.

¹⁶ *Kamerstukken II* 2017/18, 34608, nr. 6, p. 3 (NV II).

¹⁷ Zie o.m. rb. Amsterdam 26 april 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:2050, rov. 4.14.

¹⁸ *Kamerstukken II* 2017/18, 34608, nr. 6, p. 17 (NV II).

- II. Een ander voorbeeld van de wetgever is de organisatie die opkomt voor de handhaving van intellectuele eigendomsrechten en voor de gedupeerden die zij vertegenwoordigt een verbod vordert tot inbreuk op een auteursrecht.¹⁹ De inbreuk op het auteursrecht zal commerciële waarde hebben en het staken daarvan zal grote financiële gevolgen kunnen hebben voor de aangesproken inbreukmaker. Ook dat levert echter geen financieel belang op in de zin van lid 6.
- 5.4. De wetsgeschiedenis biedt dus geen steun voor de opvatting dat ook rekening zou moeten worden gehouden met de financiële gevolgen voor de gedaagde. De Gemeente stelt onder verwijzing naar een passage uit de wetsgeschiedenis dat het zeer beperkt financieel belang als bedoeld in lid 6 ziet op zowel *"het financiële belang van de gedupeerden als op de omvang van de totale schadevergoeding voor de verweerder."*²⁰ Voornoemde passage is achterhaald en kan de Gemeente niet baten. Toen die passage in de wetsgeschiedenis terechtkwam, bepaalde het wetsvoorstel voor de WAMCA namelijk nog niet dat een rechtsvordering bij toepassing van lid 6 niet kan strekken tot schadevergoeding in geld. Dat is de reden dat de minister de door de Gemeente aangehaalde opmerking maakte. De slotzin van het thans geldende lid 6 (*"Bij toepassing van dit lid kan de rechtsvordering niet strekken tot schadevergoeding in geld"*) is bij een later amendement toegevoegd.²¹ De verwijzing naar het financieel belang van de aangesproken partij door de Gemeente aan de hand van het hierboven genoemde citaat is dus onjuist.²²
- 5.5. De rechtbank Den Haag heeft in een recente uitspraak bevestigd dat geen acht moet worden geslagen op de financiële gevolgen voor gedaagde:²³

"Uit deze passage kan echter niet worden afgeleid dat naast de omvang van de schadevergoeding voor de verweerder ook acht moet worden geslagen op (andere) financiële gevolgen die voortvloeien uit toewijzing van de vordering. Collectieve acties met een ideëel doel kunnen grote financiële gevolgen hebben voor de verweerder (...). Dat staat volgens de wetgever kennelijk niet in de weg aan toepassing van het lichte regime."

¹⁹ Kamerstukken II 2017/18, 34608, nr. 6, p. 17 (NV II).

²⁰ Kamerstukken II 2017/18, 34608, nr. 6, p. 21 (NV II). Beperkte Conclusie, § 82.

²¹ Kamerstukken II 2018/19, 34 608, nr. 15.

²² Beperkte Conclusie, § 75.i.

²³ Rb. Den Haag 26 januari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:535, rov. 4.8.

- 5.6. Zoals in de dagvaarding is toegelicht, heeft de Stichting haar rechtsvorderingen ingesteld met een ideëel doel.²⁴ Met de eisenwijziging in deze akte is dit ideële doel door de Stichting verder onderstreept,²⁵ namelijk (i) het algemeen belang van de naleving van mensenrechten van Woonwagengebewoners en (ii) het collectieve, gebundelde belang van Woonwagengebewoners in Den Haag om gezamenlijk hun cultuur te kunnen uitoefenen door in woonwagens te wonen (en niet in hun (mensen)rechten te worden aangetast). Het ideële karakter van deze procedure blijkt verder uit (i) de betrokkenheid van het Public Interest Litigation Project (PILP) van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten dat in het publieke belang voor mensenrechten opkomt, en (ii) de pro bono-behandeling van deze zaak door Houthoff.
- 5.7. De stelling van de Gemeente dat bepaalde vorderingen van de Stichting elementen zouden bevatten "die verband houden met individualiseerbare vorderingen" doet – voor zover die al juist zou zijn – aan het voorgaande niet af.²⁶ De wet vereist voor toepassing van lid 6 op rechtsvorderingen met een ideëel doel niet dat sprake is van een vordering die uitsluitend is gericht op een 'algemene kwalificatie' van een bepaald handelen of nalaten, anders dan de Gemeente (zonder onderbouwing) veronderstelt.²⁷
- 5.8. De rechtsvorderingen van de Stichting zijn bovendien ingesteld zonder financieel belang. Dat *vanuit de Gemeente* gezien geen sprake zou zijn van een beperkt financieel belang, zoals zij stelt,²⁸ is niet relevant: het gaat erom of de *gedupeerden* een groot financieel belang hebben, zoals hierboven is uiteengezet. Bij deze collectieve actie die ertoe strekt de naleving van mensenrechten van woonwagengebewoners te beschermen, is van een dergelijk financieel belang van *gedupeerden* bij de rechtsvorderingen geen sprake (en door de Gemeente terecht ook niet gesteld).
- 5.9. Ten slotte zijn de rechtsvorderingen van de Stichting per definitie niet gericht op enige vorm van schadevergoeding, nu of later. Er wordt geen schadevergoeding gevorderd en ook de gevorderde verklaringen voor recht betreffen uitsluitend de onrechtmatigheid van het handelen van de Gemeente – en niet een vaststelling

²⁴ Dagvaarding, § 2.2 en 2.4.

²⁵ Daarmee zijn de bezwaren van de Gemeente in § 81 van haar Beperkte Conclusie – voor zover al gegrond – niet meer relevant.

²⁶ Beperkte Conclusie, § 80.

²⁷ Anders dan de Gemeente (zonder onderbouwing) veronderstelt in § 80 van haar Beperkte Conclusie.

²⁸ Beperkte Conclusie, § 83-85.

dat schade is geleden. Dit geldt temeer na de eiswijziging van de Stichting in deze akte.

- 5.10. Dat het "zeer wel denkbaar" is dat woonwageneigenaren in individuele procedures "vermeend door hen geleden schade zullen willen verhalen op de Gemeente", zoals de Gemeente stelt,²⁹ betekent nog niet dat deze procedure is gericht op schadevergoeding. De wet en wetsgeschiedenis bieden geen enkel aanknopingspunt voor het standpunt van de Gemeente dat de enkele mogelijkheid van een vordering tot schadevergoeding in toekomstige procedures in de weg zou staan aan toepassing van lid 6. De redenering van de Gemeente zou erop neerkomen dat het lichte ontvankelijkheidsregime nooit van toepassing zou kunnen zijn op een collectieve actie, nu toewijzing van een collectieve vordering *in theorie* altijd tot individuele (vervolg)procedures kan leiden die gericht zijn op schadevergoeding. Uit de hierboven in § 5.2 aangehaalde wetsgeschiedenis is duidelijk dat het niet gaat om de *mogelijkheid* dat in een later stadium schadevergoeding wordt gevorderd – anders dan de Gemeente stelt³⁰ – maar of de procedure erop *is gericht*. Zoals door de Stichting in haar dagvaarding en deze akte is aangegeven, is dat niet het geval.

(ii) Aard vorderingen Stichting

- 5.11. Ook de *aard* van de vorderingen van de Stichting brengt mee dat het lichte ontvankelijkheidsregime van artikel 3:305a lid 6 BW geldt. De Stichting komt in deze procedure immers op voor het maatschappelijk belang dat mensenrechten van Woonwageneigenaren worden gerespecteerd. Lid 6 leent zich volgens de wetgever bij uitstek voor dit soort collectieve acties:³¹

"Ten slotte heeft de rechter de keuze om vanwege de aard van de vordering af te wijken van de ontvankelijkheidseisen. Dit kan bijvoorbeeld gepast zijn, wanneer een representatieve belangenorganisatie een andere vordering instelt dan een schadevergoeding en er een maatschappelijk belang mee is gemoeid. (...)."

- 5.12. Conclusie is dat het lichte regime van lid 6 op deze collectieve actie van toepassing is. De rechter hoeft dus niet te toetsen aan artikel 3:305a lid 2 onderdelen a-e en lid 5 BW.

²⁹ Beperkte Conclusie, § 87.

³⁰ Beperkte Conclusie, § 88.

³¹ *Kamerstukken II* 2017/18, 34608, nr. 6, p. 21 (NV II).

6. Stichting is representatief

- 6.1. De Stichting is voldoende representatief om de belangen van de naleving van mensenrechten en de collectieve belangen van woonwageneigenaren te vertegenwoordigen.
- 6.2. Op grond van artikel 3:305a lid 2 BW moeten belangenorganisaties voldoende representatief zijn, gelet op de achterban en de omvang van de vertegenwoordigde vorderingen. Uit de wetsgeschiedenis volgt dat "*Voldoende is dat de belangenorganisatie nauwkeurig omschrijft voor welke groep van personen zij opkomt (...)*".³² Hoewel de wetsgeschiedenis niets zegt over de wijze waarop deze eis moet worden toegepast op ideële collectieve acties, is de WAMCA in ieder geval niet bedoeld om de zuiver ideële collectieve actie, die het Nederlandse recht al jaren kent, moeilijker te maken.³³ In het oorspronkelijke wetsvoorstel was de representativiteitseis zelfs niet van toepassing op ideële collectieve acties. Pas bij een later amendement is dat het geval geworden, zonder dat is toegelicht hoe deze eis in zulke acties moet worden ingevuld.³⁴ Voor de strikte toepassing van de representativiteitseis die de Gemeente bepleit, is dus geen steun te vinden in de wetsgeschiedenis.
- 6.3. Integendeel: de representativiteitseis krijgt in ideële collectieve acties een andere invulling dan in collectieve acties met een commercieel belang. Veelal wordt in de rechtspraak gekeken of de organisatie zich (specifiek) richt op het behartigen van de belangen van de achterban die in de procedure aan de orde zijn,³⁵ en of de organisatie in dit licht over voldoende kennis en vaardigheden beschikt om een dergelijke procedure te voeren voor die achterban.³⁶ In de literatuur wordt geconstateerd dat behartigers van algemene belangen opkomen voor individu-overstijgende belangen die meer zijn dan de som der delen en waarbij een concrete, nauw afgebakende achterban juist per definitie ontbreekt. Daar via een representativiteitsvereiste toch om vragen is geforceerd en onwenselijk.³⁷

³² *Kamerstukken II* 2016/17, 34608, nr. 3, p. 18-19 (MvT).

³³ Met de WAMCA is juist "*beoogd verbetering van de rechtsbescherming te bieden in gevallen waarin individuen niet bereid of in staat zijn hun belangen door middel van een rechtsovername te verdedigen.*" Zie Hof Arnhem-Leeuwarden 21 februari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:1540, rov. 4.9.

³⁴ *Kamerstukken II* 2018/19, 34608, nr. 14.

³⁵ Rb. Den Haag 8 maart 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:2657, rov. 2.21; rb. Amsterdam 13 juli 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:4035, rov. 4.28-4.29.

³⁶ Hof Amsterdam 26 juni 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:1881, rov. 3.8.

³⁷ R. Stolk, 'De algemeenbelangactie in strijd met het algemeen belang? Over de representativiteit van algemene belangenbehartigers', *NJB* 2023/970, p. 1068.

- 6.4. De Gemeente stelt dus ten onrechte dat de representativiteitseis in ideële zaken 'onverkort' zou gelden. Ter onderbouwing van die stelling verwijst de Gemeente naar uitspraken en literatuur waar – anders dan de Gemeente kennelijk veronderstelt – enkel uit volgt dat de representativiteitseis ook in ideële zaken geldt.³⁸ Dat staat echter niet ter discussie: het gaat erom dat die eis in ideële zaken anders wordt ingevuld.
- 6.5. In deze collectieve actie komt de Stichting niet alleen op voor de gebundelde belangen van woonwageneigenaren in Den Haag die niet hun cultuur kunnen uitoefenen doordat zij niet in een woonwageneigenaren kunnen wonen, maar ook voor het algemeen maatschappelijk belang van de naleving van mensenrechten van Woonwageneigenaren door de overheid. De Stichting en haar bestuur zetten zich al geruime tijd in voor deze belangen.³⁹ De Stichting wordt met het Public Interest Litigation Project ondersteund door het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten, dat al sinds 1974 opkomt voor de mensenrechten en specifiek de rechten van kwetsbare groeperingen in de Nederlandse maatschappij. Zowel het Public Interest Litigation Project als het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten hebben een lange staat van dienst als het gaat om het opkomen voor mensenrechten, ook door het voeren van (collectieve) procedures.⁴⁰ De Stichting beschikt dus over voldoende kennis en vaardigheden om deze collectieve actie te voeren ten behoeve van haar achterban.
- 6.6. De Stichting heeft bovendien in hoofdstuk 2 van deze akte nader geconcretiseerd voor wie zij met deze actie opkomt en dit nauwkeurig omschreven. Indien de bezwaren van de Gemeente al enige grond hadden, is die grond sowieso komen te ontvallen.⁴¹ De Stichting voldoet dus aan de representativiteitseis zoals die geldt in ideële zaken.

³⁸ Beperkte Conclusie, hoofdstuk VI.1.2.

³⁹ Dagvaarding, § 2.6.

⁴⁰ NJCM was onder meer betrokken bij (en is ontvankelijk verklaard in) de volgende collectieve acties op grond van art. 3:305a BW: de SGP-zaak (ECLI:NL:RBSGR:2005:AU2088, ECLI:NL:GHSGR:2007:BC0619, ECLI:NL:HR:2010:BK4549), de Bewaarplichtzaak (ECLI:NL:RBDHA:2015:2498), de zaak tegen de Wet op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten (ECLI:NL:RBDHA:2018:7459), de SyRI-zaak (ECLI:NL:RBDHA:2020:865), de zaak tegen etnisch profileren door de KMar (ECLI:NL:RBDHA:2021:10283, ECLI:NL:GHDHA:2023:173), de zaak tegen de AC-procedure (ECLI:NL:HR:2004:AO7808) en de Afghaanse 1F-zaak (ECLI:NL:RBDHA:2017:11809, ECLI:NL:GHDHA:2019:183, ECLI:NL:HR:2020:1538).

⁴¹ Beperkte Conclusie, § 68 en 70.

7. Door Stichting behartigde belangen zijn gelijksoortig

- 7.1. De vorderingen van de Stichting voldoen aan het gelijksoortigheidsvereiste onder de WAMCA. De stellingen van de Gemeente dat de Stichting met haar vorderingen niet zou opkomen voor gelijksoortige belangen⁴² treffen geen doel. De Stichting heeft bovendien haar achterban nader geconcretiseerd en haar eis gewijzigd om verdere discussie te voorkomen en haar toegang tot de rechter zeker te stellen.
- 7.2. De eis van gelijksoortigheid brengt mee dat de belangen ter bescherming waarvan een rechtsvordering strekt, zich lenen voor bundeling, zodat een efficiënte en effectieve rechtsbescherming ten behoeve van de belanghebbenden kan worden bevorderd.⁴³ De feitelijke en rechtsvragen moeten daarvoor voldoende gelijksoortig zijn. Dit brengt beslist *niet* mee dat sprake is van slechts *één gemeenschappelijk geschilpunt* en dat de gebundelde belangen in alle opzichten *gelijk* zijn. De posities, achtergronden en belangen van degenen ten behoeve van wie een collectieve actie wordt ingesteld, hoeven niet identiek of zelfs overwegend gelijk zijn. Enkel van belang is of de rechtbank ten aanzien van de belangen die in de Nauw Omschreven Groep(en) zijn gebundeld op de ingestelde vorderingen kan beslissen, zonder in die beoordeling de individuele omstandigheden van belanghebbenden te moeten betrekken. In een collectieve actie past een zekere abstracte toetsing.⁴⁴
- 7.3. De Stichting komt op voor het algemeen belang en voor het collectieve belang (zie onder meer § 5.6). Volgens de Stichting is het woonwagengebeleid van de Gemeente en/althans het gebrek aan feitelijke realisatie van woonwagengeplaatsen discriminatoir, in strijd met de mensenrechten en onrechtmatig. Het discriminatoire handelen van de Gemeente kan de rechtbank beoordelen en daarop uitspraak doen, zonder dat acht hoeft te worden geslagen op de specifieke omstandigheden van iedere individuele Woonwagengebewoner. Van die specifieke omstandigheden kan (en moet) zinvol van worden geabstraheerd. Rechtsbescherming door de bundeling van voornoemde belangen is dus bij uitstek efficiënt en effectief, juist ook omdat het in deze collectieve actie draait om de mensenrechten *van een gemeenschap*. De vorderingen van de Stichting voldoen dus aan de eis van gelijksoortigheid.

⁴² Beperkte Conclusie, hoofdstuk V.3.

⁴³ HR 6 april 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK4549 (*SGP*), rov. 4.3.2.

⁴⁴ HR 27 november 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH2162 (*VEB/World Online*), rov. 4.6. Zie ook rb. Amsterdam 13 juli 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:4035, rov. 4.19.

- 7.4. Specifiek ten aanzien van de stellingen van de Gemeente geldt nog het volgende. De Gemeente noemt in hoofdstuk V.3.3. van haar Beperkte Conclusie een aantal omstandigheden, die volgens haar aan een collectief onrechtmatigheidsoordeel in de weg zouden staan.⁴⁵ Deze omstandigheden doen niet ter zake. De Gemeente ziet daarbij over het hoofd dat het merendeel van deze 'individuele verschillen' juist de noodzaak van een algemeen onrechtmatigheidsoordeel over mensenrechtenschendingen onderstreept. Het algemene en collectieve belang van Woonwagenbewoners dat zij hun cultuur kunnen uitoefenen en dat hun gemeenschap niet wordt gediscrimineerd, maakt dat irrelevant is of een Woonwagenbewoner (nog) in een woonwagen in Den Haag woont of niet (meer): zij zijn allen Woonwagenbewoner. Zij hebben er allemaal (nog steeds) belang bij dat hun cultuur als zodanig wordt erkend en gerespecteerd, alsmede dat hun familie of andere leden uit hun culturele gemeenschap in een woonwagen (kunnen) wonen. Dat is immers de essentie van de woonwagencultuur, van de gemeenschap. Hetzelfde geldt voor de andere omstandigheden die de Gemeente noemt die vervolgens volgens de Gemeente zouden maken dat jegens bepaalde groepen wel/niet onrechtmatig zou zijn gehandeld. Opnieuw probeert de Gemeente obstakels op te werpen tegen de naleving van haar mensenrechtelijke verplichtingen jegens deze groep.
- 7.5. De door de Gemeente genoemde 'individuele verschillen' zijn evenmin relevant voor de gevorderde bevelen (vorderingen sub III t/m VI). Vordering sub III betreft een gebod (om te stoppen met het discriminatoir beleid) dat voortbouwt op de gevorderde verklaringen voor recht met betrekking tot het door de Gemeente gevoerde onrechtmatige en discriminatoir beleid (vorderingen sub I en II). Een dergelijk gebod leent zich goed voor beoordeling in een collectieve actie.⁴⁶ Vorderingen sub IV t/m VI gaan verder dan vordering sub III, maar zijn niettemin noodzakelijk om een gedragsverandering te bewerkstelligen aan de kant van de (tot nu toe) passieve Gemeente. Bovendien zijn die vorderingen op een zodanige wijze geformuleerd, dat de Gemeente bij toewijzing daarvan voldoende ruimte zal hebben om, vanzelfsprekend, middels de systematiek van de wachtlijst in individuele gevallen rekening te houden met eventuele individuele verschillen tussen Woonwagenbewoners.

⁴⁵ Beperkte Conclusie, § 43 en 44.

⁴⁶ Vgl. Hof Den Haag 14 februari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:173 (*Etnisch profileren*), waarin een algemeen verbod werd gevorderd en toegewezen.

7.6. Het standpunt van de Gemeente dat het leerstuk van verjaring relevant is voor het gelijksoortigheidsvereiste⁴⁷ berust ten slotte op een feitelijke en juridische misvatting. Het onrechtmatig handelen door de Gemeente omvat niet alleen (bijvoorbeeld) de terugloop van het aantal woonwagendplaatsen, maar ook het niet (alsnog) voeren en implementeren van een beleid dat in lijn is met (mensen)rechten van Woonwagendbewoners. Zolang de Gemeente daarin verzuimt, levert dat iedere dag een (nieuwe) onrechtmatige daad op jegens de Woonwagendbewoners.⁴⁸ Dit brengt mee dat iedere dag nieuwe verjaringstermijnen zijn en zullen gaan lopen. Van verjaring is dus geen sprake. Voor de gelijksoortigheid is dit zodoende ook niet relevant.

8. Belangen achterban Stichting zijn voldoende gewaarborgd

8.1. De belangen van de achterban van de Stichting zijn in deze procedure voldoende gewaarborgd. Zoals hierboven in hoofdstuk 5 is uiteengezet, zijn de eisen van artikel 3:305a lid 2 sub a-e BW op grond van lid 6 van dat artikel niet van toepassing op deze collectieve actie. Aan het verweer van de Gemeente in hoofdstuk VIII van haar Beperkte Conclusie moet daarom worden voorbijgegaan. Het zou de Gemeente sieren als zij zich de belangen op een andere en meer positieve wijze zou aantrekken, dan door zich uit te putten in het vinden van argumenten om de Stichting uit deze procedure te drukken.

8.2. De Stichting hecht er voor het overige aan te benadrukken dat zij haar achterban zo goed mogelijk op de hoogte houdt over het verloop van de procedure via sociale media en haar website, die de nodige informatie bevat, waaronder:⁴⁹

- (i) Doelstelling van de Stichting;
- (ii) Statuten van de Stichting;
- (iii) Samenstelling van het bestuur van de Stichting;

⁴⁷ Beperkte Conclusie, § 47.

⁴⁸ HR 4 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:677 (TMG/Staat), rov. 3.4.2: "Op de Staat rust op grond van art. 4 lid 3 VEU en art. 288 derde volzin VWEU de plicht om Europese richtlijnen juist te implementeren. Het nalaten daarvan is onrechtmatig (HR 18 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2722, NJ 2016/166, rov. 3.4.4). Dit omvat mede het na een onjuiste implementatie van een richtlijn niet alsnog juist implementeren daarvan. Aangenomen moet worden dat, zolang geen juiste implementatie plaatsvindt, dit iedere dag een zelfstandige onrechtmatige daad van de Staat oplevert, hetgeen meebrengt dat daarop gegronde vorderingen afzonderlijk verjaren. De vordering tot vergoeding van schade die TMG heeft geleden door de onjuiste implementatie, is dus niet verjaard voor zover het betreft de periode van vijf jaar voorafgaand aan haar hiervoor in 3.1 onder (ix) genoemde aansprakelijkstelling van 21 september 2012".

⁴⁹ Screenshot website Stichting van 29 mei 2023 (**productie 14**); Screenshot facebook-groep Stichting van 29 mei 2023 (**productie 15**).

- (iv) Vermelding dat bestuursleden onbezoldigd zijn; en
 - (v) Een overzicht van de procedure en de daarin gewisselde stukken, en de aanloop naar de procedure.
- 8.3. Dat twee bestuurders van de Stichting zelf ook Woonwagenebewoner zijn, duidt niet op belangenverstrengeling, anders dan de Gemeente suggereert.⁵⁰ Dit argument is net zo onzinnig als een argument dat milieuactivisten niet in het bestuur van Milieudefensie zouden mogen plaatsnemen. De betrokkenheid van Woonwagenebewoners in het bestuur die opkomen voor de (mensen)rechten van Woonwagenebewoners duidt juist op een mate van betrokkenheid en representativiteit die bij een actie zoals deze verwacht mag worden.
- 8.4. Bij toewijzing van de vorderingen van de Stichting profiteren alle leden van de achterban op ongeveer gelijke wijze. Er is dus geen risico dat de bestuurders bij het bepalen van de proces- of schikkingsstrategie hun belangen laten prevaleren boven die van de achterban. De Woonwagenebewoners in het bestuur brengen juist voor de collectieve actie belangrijke kennis en ervaring mee in het bestuur.⁵¹ Zij weten wat er speelt, kennen (in ieder geval een deel van) de achterban en kunnen daarmee relatief gemakkelijk contact leggen.
- 8.5. In de visie van de Gemeente zijn Woonwagenebewoners kennelijk niet in staat een stichting te besturen en procedure te voeren ten behoeve van de belangen van Woonwagenebewoners. Deze merkwaardige visie toont andermaal dat de Gemeente Woonwagenebewoners onvoldoende serieus neemt, en onderstreept het belang van de Woonwagenebewoners bij de onderhavige procedure.
- 9. Voldaan aan artikel 1018c lid 1 sub d en lid 5 sub b Rv**
- 9.1. In aanvulling op de dagvaarding heeft de Stichting in deze akte een nadere omschrijving gegeven van (a) de gebeurtenis waarop de collectieve vordering betrekking heeft, (b) de personen tot bescherming van wier belangen de collectieve vordering strekt, (c) de mate waarin de te beantwoorden feitelijke en rechtsvragen gemeenschappelijk zijn, (d) de gronden waarop artikel 3:305a lid 6 BW van toepassing zijn en (e) gegevens die de rechter in staat stellen om een Exclusieve Belangenbehartiger aan te wijzen indien nodig. In de dagvaarding was bovendien al vermeld (f) de verplichting van de Stichting om van de zaak aantekening te maken in het collectieve-actieregister. Er is dus voldaan aan

⁵⁰ Beperkte Conclusie, § 95.

⁵¹ Zie dagvaarding, § 2.6.

artikel 1018c lid 1 Rv. De Stichting hoopt dat de mondelinge behandeling in deze zaak hiermee zo efficiënt mogelijk kan worden benut.

- 9.2. De Stichting heeft in deze akte bovendien nader toegelicht, althans voldoende aannemelijk gemaakt, dat het voeren van deze collectieve vordering efficiënter en effectiever is dan het instellen van een individuele vordering doordat (i) de te beantwoorden feitelijke en rechtsvragen in voldoende mate gemeenschappelijk zijn en (ii) het aantal personen tot bescherming van wier belangen de vordering strekt voldoende is. Daarmee is ook voldaan aan artikel 1018c lid 5 sub b Rv.

WAARVAN AKTE!

Advocaten

Producties bij Antwoordakte met betrekking tot art. 1018c lid 5 Rv tevens houdende eiswijziging

productie 13 Nationale Ombudsman, 'Woonwagenbewoner zoekt standplaats – Een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de overheid voor woonwagenbewoners', 17 mei 2017

productie 14 Screenshot website Stichting van [29 mei 2023]

productie 15 Screenshot facebook-groep Stichting van [29 mei 2023]

Deze zaak wordt behandeld door mrs. T. Hendriks en R.G. Bloemberg (Houthoff Coöperatief U.A.) en mrs. J. Klaas en M.B Hendrickx (PILP-NJCM).